

У ПРАКЦІЕ Праграмы КПСС дастойнае месца адведзена задачам аэстэтычнага выхавання савецкага чалавека. Ды і як можа быць інакш! Рост матэрыяльнага дабрабыту нашых людзей, паступовае скарачэнне рабочага дня, ліквідацыя істотнага адрознення паміж разумовай і фізічнай працай — усё гэта садзейнічае стварэнню сапраўднага багацця духоўнай культуры працоўных, якія будуюць намішнізм.

Веліччя планы пабудовы камуністычнага грамадства, накіраваныя ў пракце Праграмы КПСС, наблізілі, зрабілі адчуваемым камуністычнае Заўтра. Цяперашняе пакаленне будзе жыць пры камунізме! Гэта натхненне савецкіх мастакоў, пісьменнікаў, кампазітараў і архітэктараў на новыя здзяйсненні.

Вялікую адказнасць перад народам адчуваюць савецкія архітэктары. Іх творы, якія ўвасабляюць у камені і бетоне, уводзяць у камуністычнае Заўтра. І таму яны павінны адпавядаць саўмы прызначэнню, быць эканамічнымі і абавязкова прыгожымі. Дронную карціну мастака можна лёгка зняць са сцяны, нудную кнігу можна не чытаць, а няўдалы твор архітэктары нельга схаваць на паліцу. Ён надобна будзе жыць паміж людзьмі і ўсім людзям, якія патрацілі столькі сродкаў на такі няўдалы твор.

Незвычайнага росквіту да сягоня архітэктура бяскаласага камуністычнага грамадства.

У пракце Праграмы КПСС сказана: «Вялікае значэнне набыла культура горадабудоўніцтва, архітэктурнае афармленне і планіроўка гарадоў і сельскіх населеных пунктаў, вытворчых і культурна-бытавых будынкаў, жылых дамоў. Мастацкія асновы жыцця больш натхніць працу, упрыгожаць быт і нададуць чалавеку вышэйшага якасця».

У гэтай сувязі заслугаўваюць сур'ёзнай увагі пытанні дзейнага развіцця архітэктурных ансамбляў нашых гарадоў.

Праблемы стварэння новых тыпавых жылых будынкаў, плаціроўкі мікрараёнаў, індустрыялізацыі будаўніцтва аэвалодзі розумаў і сэрцаў нашых людзей.

Небывалы размах набыло жыллёвае будаўніцтва ў нас у рэспубліцы. Аднак мы сталі ў апошні час неяк менш аддаваць увагу пытанню ансамблевай забудовы вуліц і плошчаў аэвалодзі гарадскіх цэнтраў. Таму з такой цікавасцю паставіліся архітэктары і мастакі да развіцця Беларускага праектнага інстытута па складанні эскізаў забудовы новых магістральных Мінска.

Калектывы Беларускага і Мінскага праектаваў аэвалодзі новых ансамбляў забудовы Паркавай магістраль, проспекта Маякоўскага (былы Чэрвеньскі тракт), унеслі практычныя прапановы па развіццю вуліц імя Яўба, Коласа і Мяснікова, а таксама праекта імя Сталіна.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР.

№ 74 (1608)

Аўторак, 19 верасня 1961 года

Цана 4 кап.

ЭКАНАМІЧНАСЦЬ І ПРЫГАЖОСЦЬ

Работы па добраўпарадкаванню і забудове новай Паркавай магістраль ідуць поўным ходам. Пракладзена ўжо траса да вуліцы Саўгаснай. Дзяццельна вырастае рэчышча Свіслачы і працягваюць новую магістраль да парка Перамогі. Гэта забяспечыць найкарацейшую сувязь цэнтра з паркам аэвалодзі гарадскага значэння.

Асабліваці кампазіцыі новай магістраль: адкрытыя далагляды ў бок ракі і зарэчных

з улікам яе агляду з боку Паркавай магістраль.

Паркавая магістраль бярэ свой пачатак з плошчы Свабоды, на якой намерана пабудова высокай будынкаў пабудаваных і працягваюць новую магістраль да парка Перамогі. Гэта забяспечыць найкарацейшую сувязь цэнтра з паркам аэвалодзі гарадскага значэння.

Цяпер праз плошчу Свабоды праходзіць траса новай добраўпарадкаванай магістраль. Але архітэктары Мінскапраекта не ўлічылі крытычных заўваг, зробленых на іх адрасу пры разглядзе ў Дзяржбудзе БССР праекта гэтай трасы. У выніку — праекта прайшоў у выніку і чаргаванне замяніць праекта з аэвалодзі пераказальнага вырашэння. У той жа час вынашчаныя сціплыя сродкаў (стварэнне аэвалодзі адноў і ўражаным у іх уваход) надало плошчы больш добраўпарадкаваны выгляд з боку свера.

Канчатковае праектнае вырашэнне Паркавай магістраль з улікам вынікаў праведзенага конкурсу даручана выканаць Мінскапраекта.

Цікавыя і саюсабавітыя заўвагі на забудову праекта імя Маякоўскага. Аўтарскія групы Беларускага і Мінскапраекта прадставілі два блізкае вырашэнні эскізы. Яны прапаноўваюць трохчасткавую кампазіцыю.

цыю магістраль. Першая яе частка павінна прайсці пабудуваць, таму будаўніцтва неабходна весці з улікам воднай прасторы. Сярод іншых частак магістраль прапануецца аэвалодзі бульвары. Трэці, ужо забудаваны частка захавецца без змен. У намішчаны ўлічана стварэнне гандлёвага цэнтра гарадскага значэння ў пачатку магістраль, а таксама грамадскіх будынкаў раённага значэння.

Эскізы забудовы трэцяй часткі праекта імя Сталіна ля ўезду ў Мінск з боку Маскоўскай шашы вельмі прыяны і цікавы. Але яго нельга прыняць за аснову, таму, што аўтары не дастаткова ўлічылі планіраваць асабавіты самай мясцовасці.

Неабходна давесці да канца і праектаванне комплексу будынкаў па Магілёўскай шашы. Сучасны прафіль магістраль і чаргаванне замяніць праекта з аэвалодзі пераказальнага вырашэння. У той жа час вынашчаныя сціплыя сродкаў (стварэнне аэвалодзі адноў і ўражаным у іх уваход) надало плошчы больш добраўпарадкаваны выгляд з боку свера.

Канчатковае праектнае вырашэнне Паркавай магістраль з улікам вынікаў праведзенага конкурсу даручана выканаць Мінскапраекта.

(Заключэнне на 2-й стар.)

далей, шматпланавасць. Галоўны архітэктар праекта В. Анікін (Белдзяржпраект) прапанаваў прыём праектаваў забудовы ў выглядзе сістэмы кудраў, у якіх удаля можна ўнаманаванаць раней пабудаваныя дамы. Прыём гэты ўжываецца і там, дзе павінна добраўпарадкавацца вуліца Саўгасная. Аднак канкрэтнае вырашэнне асобных груп будынкаў яшчэ не атрымана ў гэтым пракце пераказальнага вырашэння.

У прапанове аўтарскай групы Мінскапраекта (галоўны архітэктар праекта М. Мызыкіна) правільна вырашана забудова самога пачатку магістраль. Тут намячаецца ўвесці шматпавярховыя дамы з адступленнем неперасядна ад лініі забудовы. Параўнальна шчыльнае, аднабачнае пераважна жылёвае будаўніцтва кантраста спалучаецца з «аэвалодзі» размяшчэннем на процілеглым боку магістраль гарадскіх і спартыўных збудаванняў. Прыбярэжны бок будзе багата азелены. Архітэктарам трэба яшчэ намаляваць прапановы над тым, каб магістраль набыла мастацкую выразнасць. Ужо цяпер забудова зарэчнага раёна праводзіцца

У прапанове аўтарскай групы Мінскапраекта (галоўны архітэктар праекта М. Мызыкіна) правільна вырашана забудова самога пачатку магістраль. Тут намячаецца ўвесці шматпавярховыя дамы з адступленнем неперасядна ад лініі забудовы. Параўнальна шчыльнае, аднабачнае пераважна жылёвае будаўніцтва кантраста спалучаецца з «аэвалодзі» размяшчэннем на процілеглым боку магістраль гарадскіх і спартыўных збудаванняў. Прыбярэжны бок будзе багата азелены. Архітэктарам трэба яшчэ намаляваць прапановы над тым, каб магістраль набыла мастацкую выразнасць. Ужо цяпер забудова зарэчнага раёна праводзіцца

Сцяпан ГАРУСЕУ

З агню і кропель...

ПРАЛОГ ДА ПАЗЬМІ

Індустрыя! Цяпер твая пара. Твае гіганты — паставы вышкі. І усё ж, як мы не забываем, не забываем мы і твара.

Тапор слухамі і начы касцёр — Скары навіста і яго прыцяг. Дзе, не распрашываць плячкі сутулых.

Лес збягае рукі сіня прасцёр. Па барадзату сівою мху Агонь прайшоў жываю гаваркай, І людзі доўгай грэюцца гаваркай, Сабраўшыся пад хвойную страву.

Сібір — нераздадана душа, Сібір — вякую затоеная ода. Тут чужыя гогат цёмных ода. Кучына На берагах лясістых Іртшыа.

Тут вечным саванам былі снагі, Тут кожны корань — катаржніка рукі, Каб дрэвы сохлі ад пюдское скруці, Даўно б на свеце не было тайгі.

Варушыце цені жухале лісці, Да вогнішча нячужа падступаючы, Не баючыся, што рыззе падпяліць, Што — можа, праўнукаў пазнаці!

Патраецца пры нашым шалашы, Пакуль пакурим і нап'ёмся чаю. І — цемра не стрымала ўздых адчаю: Худыя пальцы хруснуці з цішы.

Іскрынамі вогнішча кавары Мядзеліца ценіваючы ля вуха, І — нешта зоры зашпалілі слуха, І — аддалося голасна ў кастры.

Забранзавела хвойная кара, Шырокі шум раскаляючы вяршыні, У градзі прасвет лясца светлаці — Звіні, звіні, сібірска зарэ!

Выходзіць дзень пацешыцца з агнём, І з торава, раздзмышанага ўранку, Малапаву выкаці балванку, Падыў свой молат і сказаў: — Пачнём.

І раздасца цішыня па швах, Калі гагахнуць ступоды молат, Аж па тайзе праішоўся зябі холад

І далачыны паддакнула: — У-ах! Мелатабоці, тэмпу не здавай! Ты чужы, якім водгуплем здаровым

Гудзе ў прасцягу стокіламетровым: — Да-вай! — Да-вай! — Да-вай!

Грамы вараючыца: — Га-х! Га-га-х! — Разгортваючы роскат крутэбокі, Абшыры расступаюцца ад спікі, Рака не месціцца ў берагах.

І вышай узнялася сінява: Тады, нібыта з беласнежных блокаў, Увачавікі стаў расці з аблоку Наш горад заўтрашняга хараства.

А сноп праменьняў, як булатны меч, Папаясваючы вогненнае неба, Гапоў заўсёды, будзь у тым патрэба, Любому хціўцу главу адсече.

Іскрынамі вогнішча кавары Мядзеліца ценіваючы ля вуха, І — нешта зоры зашпалілі слуха, І — аддалося голасна ў кастры.

Забранзавела хвойная кара, Шырокі шум раскаляючы вяршыні, У градзі прасвет лясца светлаці — Звіні, звіні, сібірска зарэ!

Цэнтральны дзяржаўны архіў кіна-фота-фондаў кінамаму і Мінска студыя навукова-папулярных і храніальна-дакументальных фільмаў стварылі дакументальны фільм, прысвечаны буднічаму прадпрыемству рэспублікі Мінскаму транзартнаму заводу. Фільм зроблены на аснове архіўных ініаматэрыялаў.

Супрацоўнікі архіва сталі перадаваць заданні з а влікавай колькасці дакументаў аб раіц найбольш цікавыя, якія больш поўна характарызуюць асноўныя этапы развіцця заводу і шматгранную дзейнасць яго наліччыву. У гэтай працы вялікую дапамогу стварылі асноўныя фільма аказалі партыйны камітэт заводу.

У фільме шырока асветлена будаўніцтва заводу, аднастраваных халючючых жылін, калі з галоўнага канцэра заводу сыйшоў першы беларускі трактар.

Вялікая ўага аддадзена барацьбе за вынашчэнне і вынашчэнне вынашчэння сацыялістычнага абавязальнасці дзяржаўных планавальшчываў галоўнага прадзіцця

УЗНАГАРОДЖАННЕ ВУЧОНЫХ

За вялікія заслугі ў падрыхтоўцы спецыялістаў і развіцці навукі Прызідэум Вярхоўнага Савета СССР Указам ад 15 верасня 1961 года ўзнагародзіў вялікую групу вучоных, сярод якіх многія вучоны нашай рэспублікі.

Ордэнам Леніна ўзнагароджаны: прафесар, рэктар Швэбскага ветэрынарага інстытута У. Ф. Лемеш; прафесар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна Ц. М. Годнеў; прафесар, міністр вышэйшай сярэдняй спецыяльнай і прафесійнай адукацыі Беларускай ССР М. В. Дарашвіч; прафесар, загадчык кафедры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Ф. Ярмаленка; дацэнт, дырэктар Мінскай вышэйшай партыйнай школы І. П. Кожаў; прафесар, загадчык кафедры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя У. І. Леніна А. Н. Сеўчанка; да-

цэнт, загадчык кафедры Беларускага палітэаічнага інстытута імя В. Сталіна С. Л. Саламаха; прафесар, рэктар Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі І. Ф. Гаркуша; прафесар, загадчык кафедры Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі С. С. Захарав.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Сярод ўзнагароджаных ордэнам «Знак Пашаны» — прафесар, рэктар Беларускага дзяржаўнага кансерватара А. В. Багатыроў; медалі — дацэнт, загадчык кафедры Брэсцкага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя А. С. Пушкіна У. А. Калені; прафесар, дыкан факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна М. Р. Ларчык; дацэнт, загадчык кафедры Магілёўскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута Я. К. Усікаў.

Вялікая група вучоных ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

Плакаты А. Кашчурэвіча. Фотарэпрадукцыя В. Лупейкі. (БелТА).

АГОЊ ДУШЫ СВАЁЙ — ЛЮДЗЯМ

Юнацтва... Рознымі шляхамі вядзе яго чалавек у вялікае жыццё.

Ші думала Аня Рыбачонак яшчэ ў школе над тым, кім яна будзе, калі стане дарослай, дзе яе сапраўднае прызначэнне? Напэўна ж, думала, бо адрозніе пасля школы паддалася ва ўніверсітэт. Аня вырашыла будзь журналісткай. Але вось блізка — не прайшла па конкурсу, хопі і экзамены здала няўдзячна. На адважэнне журналістыкі адбіраў людзей, якія маюць і пэўныя схільнасці, і практыку.

Аня не задумалася над тым, ці мае яна такіх схільнасці. Аня ж нічога ніколі не пісала. Вось толькі хіба дзенькі. Але гэта — яе тайна, і яна яго нікому не паказвала.

— Прыехала ж іваніхіна дачка з Мінска, не паступіла, — гаманілі жанчыны на вуліцы, калі Аня вярнулася з экзаменаў. — Ат, няхай іх з іперашняй вулчобай! Калі ўжо Аня не паступіла, дык што ўжо іршым, — яна ж медаль медала.

Аня не разгубілася, не спалохалася з'яўляцца шпэцтэ ў наместніцкіх паіркаў — яна пайшла да брыгады і сказала:

— Давайце мне нарад на працу. — Калі даска. — адказаў брыгадзір. — Вярні граблі і на сенажаці.

Аня працавала ў брыгадзе, рабіла ўсё, што ёй даручылі, а потым старшым калгасе прапанаваў аэвалодзі камсамольцак узяцца за вырашчыванне кукурузы. Аня ўзнакава зьявіла кукурузавадак. І ў першы ж год калгас «Палітадзель» праславіўся выдатнай кукурузай. Камсамолькі атрымалі граматы і прэмію — гармонію. Знайшлі свайго гарманіста. Часцей пачалі абрацца ў клуб, які цяпер стаў аэвалодзі камсамольскай работы.

Пра Аню-зьявіваючага загаварылі. Яе дачка запрашала на розныя школы на нарады. У калгасе наведвалі гасці, дзівіліся на кукурузу, вырашчываную Аняй і яе сябрамі, апагоду, як працу. Мой чыстак — піянерская работа,

Шчыры сябра

Марыя Карповіч працавала ў сваім родным калгасе «Перамож» у палівадзячэй брыгадзе. Была яна актыўным чытачом мясцовай бібліятэкі, добрым прапагандыстам кнігі. І вась у снежны мінулага года Куршынінскую сельскую бібліятэку пакінуў ужо шосты за апошняга два гады работнік.

— Можна, ты, Марыя, пойдзеш працаваць туды? — прапанаваў ёй у сельсавеце. — У цябе ж сярэдняя адукацыя.

Так Карповіч стала бібліятэкаркай. Яна не мела ніякага вопыту і цяжка давала ёй спачатку.

На сходзе праўдзіўной дэкабрыскай калгаснай справы. На ім прысутнічала і Марыя. Калі паралак дыя вычарпана, яна выступіла і заклікала калгаснікаў наведваць бібліятэку. Як скончыўся сход, Марыя палышла да кладаўшчыка калгаса.

— Адам Францавіч! — звярнула-ся яна да яго, — вы чалавек псымэнны, рэгулярна чытаеце газеты, цікавіцеся палезямі, што адбываюцца ў нашай краіне і за рубяжом. А вась кніг чамусці не чытаеце.

— Часу няма, даражэнькі. Але заўтра абавязкова прыйду да цябе.

На наступны дзень, як толькі змеркла, парог бібліятэкі пераступіў Адам Галіцкі. Марыя Карповіч прапанавала яму прачытаць «Ліс чалавек» М. Шолохава.

Не паспеў Галіцкі выйсці з бібліятэкі, як сюды зайшла са стом кніг вялікая, жыццяраласная жанчына. Гэта была Ядвіга Галавіна.

— Абмяняць кнігі прыйшла. Можна, новую літаратуру атры-

маці? — Ядвіга, я бачу, ты бярэш многа кніг, — умяшаў у размову Адам Францавіч. — А муж твой чытае іх?

— Не цікавіцца.

— Дык скажы яму, што я старэйшы за яго і то вась узяў кнігу. Неўзабаве ў бібліятэку прыйшоў і Васіль Галавін.

— Жонка прымысла, — сказаў ён бібліятэкарцы. — Гаворыць — ідзі, а то мне сорам за цябе.

Бібліятэкарка выдала яму раман М. Астроўскага «Як гартавалася сталь».

Марыя не толькі сядзела ў бібліятэцы. Яна хадыла з кнігамі на жыгел'агалоўчыя фермы, у палівадзячы брыгады, па хатах калгаснікаў.

Вось аднойчы ўвечары пасля працоўнага дня пайшла да Галіцкіх. Не паспела пераступіць парог дома, як Адам Францавіч сытаў:

— Па кніжку прыйшла?

— Не. Прыйшла даведацца, ці спадбалася яна вам.

— Вельмі, адказала за кладаўшчыка яго жонка. — Муж сам прачытаў, потым нам уголас па-чаў чытаць. Вельмі, вельмі цікава.

— А я вам і другую прынесла. «Шчасце» Паўленкі. Спадзяюся, што гэтая таксама спадбалася.

Вёска Стараселе — вядлікі населены пункт. Амаль сем кіламетраў аддзяляюць яе ад цэнтру калгаса. А чытачоў там мала. Марыя Карповіч пагаварыла аб гэтым з сакратаром брыгаднай камсамольскай арганізацыі Чаславаў Кісель.

— Далёка знаходзіцца бібліятэка, — тлумачыла тая. — Многія

хочуць пачытаць якую-небудзь кніжку, а ісці па яе не вельмі час знойдзец.

Марыя прапанавала дзяўчыне браць іх людзям. Камсамолка пра-вядла сярэд калгаснікаў некалькі цікавых гутарак. Больш 60 чала-век бяручы цяпер у яе літаратуру.

— Я чула, Марыя, што ты даве-рыла Чаславе Кісель перасоўку, — сказала неакзэнявая Ірына Та-тарнічова. — Наша вёска таксама знаходзіцца не блізка ад цэнтру калгаса. Так што і для нас арга-нізуў перасоўку.

Быць кнігошам — узялася сама звычайна. Яна нават выклікала Кісель на спаборніцтва. І не ад-стае ад яе. У вёсках Гашчын і Асаев у Ірыны больш ста чыта-чоў.

Ціхі вечар. Свечыць яркі зор-ы. Марыя выйшла на вуліцу. З канца вёскі Куршынінчы несліся вясёлыя песні, залістыя гукі гар-моніка. На душы было радасна і лёгка. Але вась вернуўся дадому яе муж Мікалай Федаравіч.

— Непрыемную навіну прынес табе, Марыя.

— Якую?

— Дрэнна працуеш.

— Дрэнна? Калі я прыняла бі-бліятэку, колькі было чытачоў? 242. А цяпер 740. На кожны двор амаль тры чытачы.

— За гэта сёння цябе па парт-ыйным сходзе хвалілі, а вась за тое, што мала праводзіш гутарак з калгаснікамі, крытыкавалі. Так што трэба падцягнуцца.

Марыя склала план работы, на-меціла тэмы гутарак. Прыйшла ў палівадзячую брыгаду. Для масіўна-га ўчастка жыта стаўч трактар з прычэпнай жніўкаю, а для яго ляжыць пад кутом механізатары Уладзімір Івановіч і Франц Та-тарнічова.

— Чаму не працуеш? — спы-талася Марыя Карповіч.

— А табе што? — адказаў Іва-новіч. — Ты чаго сюды прыйшла?

— Гутарку праводзіць.

— Ну, давай раскажы, будзем слухаць.

— Не, спачатку вы скажыце, чаму стаіць тэхніка.

Увечары з'явілася «маланка». У ёй сур'ёзна крытыкаваліся мех-анізатары аршлі. Пасля гэтага іх была вострая размова са стар-шым калгаса. І людзі выправілі-ся, пачалі лепш ставіцца да пра-цы. Штодзёна перавыконваюць нормы.

Позна ўвечары вяртаецца Ма-рыя Карповіч дадому. І заўсёды прыходзіць задаволеная тым, што работа ў яе спорыцца.

М. ДРОБЫШ.

ПАСЛЯ ТАГО, ЯК ВЫСТУПІЛА НАША ГАЗЕТА

У нумарах нашай газеты за 26 мая, 2 і 9 чэрвеня г. г. былі зме-шаны карэспанданцы Я. Данскоў «Як моцраве гарыць...». Другая прафесія сельскага інтэлігентна і «На парозе працоўнага жыцця», у якіх уключаны недахопы ў рабоце некаторых культурасвет-устаноў Браслаўскага раёна.

Як паведаміў рэдакцыі сакратар Браслаўскага РК КПБ В. Булаўко, факты, указаныя ў гэтых артыку-лах, адбываюцца сапраўды. Пытанне аб рабоце Опсускага сельскага Дома культуры абмяр-коўвалася на партыйным сходзе. Цяпер палітычна-масавая і куль-турна-выхаваўчая работа тут значна палепшылася. Створаны і

рэгулярна працуюць гурткі маст-ацкай самадзейнасці.

Прыняты меры па прызначэнню інтэлігентнаў для ўдзелу ў працы клубнаў і бібліятэк. Цяпер у вёсках, мастацка і спецыялісты сельскай гаспадаркі з'яўляюцца актыўнымі ўдзельнікамі лекцыйнай работы і мастацкай самадзейнасці.

Артыкулы Я. Данскоў былі аб-меркаваны і Віцебскім аблсамім упраўленнем культуры. Як паве-даміў нам выконваючы абавязкі намесніка начальніка абласнога ўпраўлення культуры В. Цімош-чанка, у Браслаўскі раён для ака-зання практычнай дапамогі ў пра-цы клубам і бібліятэкам выязджа-лі метадысты абласной бібліятэ-кі і Дома народнай творчасці.

Ляхавіцкі раён.

ЭКАНАМІЧНАСЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

выя грамадскай будынкаў. А за праекта Праграмы КПС ві-даць, як шырока будучы ўжыва-цца шматгранныя формы культурна-бытавога абслуго-вання працоўных, а яго акты-ўнасцю насельніцтва будзе ўдзельнічаць у грамадскім жыцці. Натуральна, неабходна будзе больш будаваць грамад-скіх комплексаў будынкаў, а для іх у сваю чаргу спатрэбіцца свабоднае месца. Перспект-вы далейшага развіцця ансамб-ля агульнагарадскога цэнтру павінны знайсці ўсеабавае ад-люстраванне ў генеральным плане будаўніцтва беларускай сталіцы.

Цудоўная будучыня чакае і нашы абласныя цэнтры. Так, горад Гродна за дваццаць год вырасце і пашырціцца прыклад-на ў тры разы. Зусім непазна-вальны стануць Віцебск, Гомель, Магілёў і іншыя населе-ныя пункты рэспублікі. Кірава-цца аб паспяховым развіцці цэнтральнай часткі гарадоў, трэба дамагацца яе планірав-най забудовы, каб заўсёды бы-лі ў рэзерве свабодныя тэрыто-рыі для будаўніцтва наступных год. Нельга лічыць нармаль-ным, калі ў многіх месцах спя-шаюцца як мага хутчэй запус-ціць цэнтры гарадоў жылымі дамамі. Відаць, галоўныя архі-тэктары гарадоў і іх кіраў-ніцтва не маюць належнай «го-радабудаўнічай» фантазіі, не глядзяць у будучыню.

Архітэктурны гарадскі ан-самбль з цягам часу мяняец-ца. І вась тут асабліва важна, каб ён кожны раз набываў ар-хітэктурную законнасць. Гэта-га можна дасягнуць, умеў у-жываючы малявы формы, а таксама асялежныя і дарож-ныя пакрыцці. Звярніце ўвагу на Цэнтральную плошчу Мін-ска. Тут пакуль што яшчэ ня-ма галоўнага будынка. Аднак дзякуючы таму, што на месцы, якое маркуецца забудоваю, ча-сова разбіты вядлікі сквер, го-тая плошча выглядае прыгожа і добраўпарадкавана. Такі прыём «рэзервіравання» тэрыторый для здзяйснення будучых пла-наў архітэктараў правільны.

Пры ўдасканаленні і разві-цці архітэктурных ансамбляў вяд-лікую ролю іграюць багатыя пры-родныя ўмовы Беларусі.

Нашы рэкі — Заходняя Дзві-на, Нёман, Соўж, якія праця-каюць праз Віцебск, Гродна і Гомель, павінны ўплываць на далейшае развіцц архітэктур-нага аблічча гэтых гарадоў. На жаль, яшчэ не ўсюды займаюч-

і аднастайныя, манатонныя. Мастацкая выразнасць ансамб-ля асабліва важная пры ўва-напальным будаўніцтве, якое ў бліжэйшыя гады стане асноў-ным у рэспубліцы.

Спазнаваць ансамбль жыл-нага раёна або мікрараёна ў но-вым горадзе або на свабоднай тэрыторыі — гэта цяжкая і адказная задача для архітэкта-

раў. Але куды больш складана спраектаваць мікрараён, калі ён размяшчаны сумежна з гі-старычна складзенай забудовай у цэнтральных частках горада. Тут неабходна ўзаемадзейна-ваць архітэктурнага ансамбля жыл-нага мікрараёна з выразным ву-ліц і плошчаў. Калі ў мінулым крытыкаваліся стужкавая за-будова магістраляў і без уліку вырашэння ўнутрыкватэрных прастораў, дык яшчэ вядлікая і другая крайнасць — ігнараван-не патрабаванняў ціласнасці, выразнасці забудовы магістра-ляў і плошчаў пры праектаван-ні наваколных новых жылых раёнаў і мікрараёнаў.

Так, напрыклад, у цэнтраль-най частцы Гомеля праект за-будовы новага мікрараёна вы-рашаўся без уліку далейшага развіцця ансамбля галоўнай Савецкай вуліцы. А між тым забудова мікрараёна з боку га-лоўнай магістраляў павінна сп-лаўняцца з забудовай усёй ву-ліцы. Мясцовыя архітэктары гэтага не ўлічылі. Таму за-будова мікрараёна з боку га-лоўнай вуліцы аказалася дрэбнай, пабудаванай належнай вы-разнасці. У сувязі з гэтым праект вырашана было перапрацаваць. Надаўна мне ўдалося пазна-міцца з яго новай рэдакцыяй — ён значна змяніўся да лепшага.

У двух мікрараёнах Барыса-ва не было аддадзена ўвагі перспектыўнай забудове цэн-тральнай плошчы. Яна выраша-ецца па сутнасці як транспарт-нае скрываенне. Захавіўшыся задачамі бліжэйшых год, аўта-

раў. Але куды больш складана спраектаваць мікрараён, калі ён размяшчаны сумежна з гі-старычна складзенай забудовай у цэнтральных частках горада. Тут неабходна ўзаемадзейна-ваць архітэктурнага ансамбля жыл-нага мікрараёна з выразным ву-ліц і плошчаў. Калі ў мінулым крытыкаваліся стужкавая за-будова магістраляў і без уліку вырашэння ўнутрыкватэрных прастораў, дык яшчэ вядлікая і другая крайнасць — ігнараван-не патрабаванняў ціласнасці, выразнасці забудовы магістра-ляў і плошчаў пры праектаван-ні наваколных новых жылых раёнаў і мікрараёнаў.

Так, напрыклад, у цэнтраль-най частцы Гомеля праект за-будовы новага мікрараёна вы-рашаўся без уліку далейшага развіцця ансамбля галоўнай Савецкай вуліцы. А між тым забудова мікрараёна з боку га-лоўнай магістраляў павінна сп-лаўняцца з забудовай усёй ву-ліцы. Мясцовыя архітэктары гэтага не ўлічылі. Таму за-будова мікрараёна з боку га-лоўнай вуліцы аказалася дрэбнай, пабудаванай належнай вы-разнасці. У сувязі з гэтым праект вырашана было перапрацаваць. Надаўна мне ўдалося пазна-міцца з яго новай рэдакцыяй — ён значна змяніўся да лепшага.

У двух мікрараёнах Барыса-ва не было аддадзена ўвагі перспектыўнай забудове цэн-тральнай плошчы. Яна выраша-ецца па сутнасці як транспарт-нае скрываенне. Захавіўшыся задачамі бліжэйшых год, аўта-

Выйшла з друку

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастац-кай прозы:

Уладзімір Карпаў. Вясеннія ліў-ні. Раман. 3 цыкла «На перавале стагоддзя». Мастак С. Рамануў. Тыраж 8 500 экз., стар. 464. Цана 94 кап.

Макар Паслядовіч. Збор твораў у двух тамах. Том 1. Мастак А. Са-петка. Тыраж 3 300 экз., стар. 556. Цана 1 руб. 2 кап.

Макар Паслядовіч. Збор твораў у двух тамах. Том 2. Мастак А. Са-петка. Тыраж 3 300 экз., стар. 576. Цана 1 руб. 3 кап.

Васіль Каваль. Следыпыты. Апо-весьць. Для сярэдняга і старэйшага ўзросту. Малюнк А. Зайцева. Ты-раж 9 300 экз. Стар. 68. Цана 11 кап.

Валерый Высоцкі. Сябры-пры-целі. Аповесць. Для сярэдняга ў-зросту. На рускай мове. Мастак Г. Сімамарохаў. Тыраж 60 тыс. экз., стар. 64. Цана 9 кап.

Пётр Валкадаў. Чый хлапчук? Аповесць. Для сярэдняга і ста-рэйшага ўзросту. На рускай мове. Мастак В. Ціхановіч. Тыраж 30 тыс. экз. Стар. 296. Цана 51 кап.

Уладзімір Межаў. Помнік герою. Аповесць. Для сярэдняга ўзрос-ту. Малюнк Б. Заборана. Тыраж 8 тыс. экз., стар. 60. Цана 7 кап.

Вольга Сіманова. Кухаронак. Аповесць для сярэдняга ўзросту. На рускай мове. Мастак К. Ці-хановіч. Тыраж 60 тыс. экз., стар. 88. Цана 11 кап.

Уладзімір Караткевіч. Блэк і і-золата дня. Аповяданні і аповесці. Мастак Е. Лось. Тыраж 4 750 экз., стар. 224. Цана 50 кап.

Знімак камерай на іэраграфіі

Мінская студыя навукова-папу-лярных і хранікальна-дакумен-тальных фільмаў выпусціла на экраны гарадскіх кінатэатраў і сельскіх клубаў рэспублікі чарго-вы, 25-ты нумар кіначасопіса «Са-вецкая Беларусь». Першы сю-жэт — «У перадавіку спаборніц-тва» расказвае аб тым, што Мін-скаму трактарнаму заводу за пе-рамогу ва ўсеагульным спаборніц-тве прадпрыемства машынабу-давання і выпуск звышпаўнамо-цтранаў і запасных частак уру-чан пераходзіць Чырвоны сцяг ЦК прафсаюза работнікаў машына-будавання.

Другі сюжэт — «На калгасных палатках» расказвае пра субо-азімых у калгасе імя Калініна Мін-скага раёна.

Паспехам сельскіх птушкарнаў прывесчаны кінакадры, зняты ў саўгасе імя Варшылва Брэстаў-скага раёна Брэсцкай вобласці.

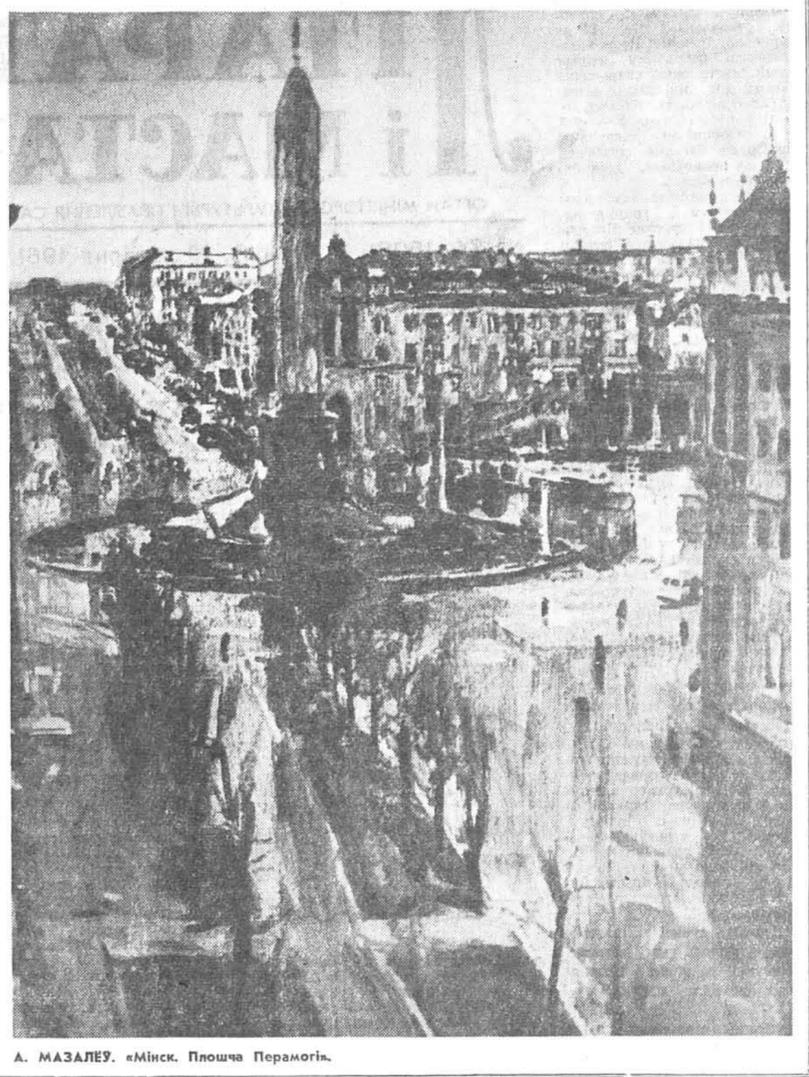
Асабліва цікаваць выклікае ў гледачоў кінасюжэт «Сардэчныя сустрэчы», у якім расказваецца аб правядзенні ў Беларусі Тудня рускай літаратуры.

Далей гледачы даведваюцца аб тым, што ў Маладзечна адкрыла-ся новая бібліятэка, пазнаёміцца з работай Барысавскай фабрыкі павіна.

Календары мастацкай самадзей-насці Мінскага паліграфічнага камбіната прывесчаны кінасюжэт «На сцяне паліграфісты».

У заключэнне кіначасопіса па-казана традыцыйная выстаўка ке-так у Мінску.

Беларускія мастакі рапартажуць

А. МАЗАЛЕУ. «Мінск. Плошча Перамогі».

ПАЛОСЫ НА ЖЫВЫ

У дарозе кожны раз знаёміш-ся з новымі людзьмі, іншы раз з-такім, якія на ўсе жыццё пакіда-юць у памяці незабыўны след.

Не так даўно мне давялося праязджаць па дарозе Брэст — Тамашоўка. Прыкладна на сара-дзям кіламетры «гаспадары» ча-лавек. На нашым «гасіку» было адно свабоднае месца, і мы ўзялі да сябе спадарожніка. На выглед яму было гадоў пад шэсцьдзесят, бровы яго залілі і былі падобны на спелую мяккую чароту.

Пазнаёміліся. Наш нова па-саджы Віталій Патровіч Шуктоў-скі аказаўся дарожным майстрам. Пасля кароткай паўзы Віталій Патровіч спытаў:

— А вась скажыце, па гэтай дарозе вы знайшлі што-небудзь такога, над чым падумаць можна было б сур'ёзна?

Мы растлумачылі, што нас злі-віла незвычайна прыгожая приро-да гэтых месцаў.

— А яшчэ што?

— Фруктовыя дрэвы па абочынах дарогі. Дарога-сад. І шчыт бла-кітнае неба. Яно нібы дапаўняе — Вось-вось, — сардзіта пера-біў Шуктоўскі. — Прыгожа яго, вядома, прыгожа. Але гэты ўчаст-нак невялікі. А колькі пастуў зям-лі на так званых палосах адчу-жэння?

Погляд Віталія Патровіча зра-біўся яшчэ больш суровым, а-суджалым. Здавалася, што ён і нас лічыў віватывамі ў тым, што прасідае без карысці столькі зям-лі.

Потым ён загаварыў зноў, але ўжо больш мякка:

— Вы, вядома, не крэдуюце за гэта. Што зробіш, калі харак-тар у мяне такі. Кіньце у мяне ўсё, калі перапрадаць бацьку...

Ад Віталія Патровіча мы да-ведзеліся, што адзінаццаты год на-зад яго прызначалі сюды дарож-ным майстрам. Дарога, як даро-га, сёнь і палосы адчування. На іх гаспадарылі ўсялякія спрыт-ныкі — і сельскія, і гарадскія. Едзеш, едзеш, бывала, а навока-лі усё пасевы бульбы, аўса, проса, грэчкі. Пяскі і шаліна, вядома, пу-стывалі. Зялёнае аздабленне да-рогі тады было не такога. Больш і вярба — вась, бадай, і ўсё што-можа было сустраць на абочы-нах. На паласе адчування — па-севы прыватных асоб. З вядлікай цяжкасцю дарожным майстру ўдалося, як кажуць, выкурыць пасевы іх і на гэтай зямлі па-садзіць дзікія групы і ядліны, выкапаныя ў лес, потым закладзі-давалінык. Праз некалькі год на

дарозе ўжо завілі ядліны, гру-шы, саівы, вішні.

З кожным годам на участку да-рогі, дзе майстрам В. Шуктоўскі, багачэ зялёнае аздабленне, фруктовыя дрэў усё прыбываюць і прыбываюць. Стары да-рожны майстар верна ідзі — епа-лэза адчування павіна быць па-ласой прыгожасці. Ён марыць пе-ратарыць усю дарогу Брэст — Тамашоўка ў квітнеючы сад.

Я глядзеў на Віталія Патрові-ча і думаў, што гэты неспокійны чалавек німада прынёс клопату спрытангам і, німада зрабіў до-брага людзям. У мяне ўсё больш і больш расло наўсёмі паваті да субсідэніка. А ён, ледзь прыжму-рыўшы вочы і паціраючы лоб, загаварыў зноў:

— Паласа адчування... Так на-зывалі зямлю ўздоўж чыгуны ў царскай Расіі. Гэта была сапраў-ды забароненая зона: ні карову на яе не выганыш, ні сена не на-косіш. І не дзіўна. Зямля была тады прыватнай уласнасцю і па-рэзана на кавалкі, а паласа адчу-жэння належала чыгуначнаму ве-дадству. Потым такія ж парадкі завялі і ведадства, якое кірава-ла шасэйнымі дарогамі. А мы, савецкія людзі, павінны іншым глядзець на гэтыя палосы адчу-жэння.

Вельмі правільна гаворыць Ві-талій Патровіч. У наш час зямлі сталі народным аздабленнем. Люд-зі бачыць у ёй крыніцу невы-чэрпных багачыў усюга сацыялі-стычнага грамадства. Кожны ге-ктар, кожны пядзі зямлі павінна быць па-гаспадарыць выкарыста-на. І не можа савецкі чалавек прысці мена пустаў зямлі або скарыстанай не па прызначэнню.

Вядома, гэтыя палосы неабход-ны, нішто пра гэта не спрачаю-цца. На іх вырошчваюцца деса-ахоўныя насаджэнні, ставяцца шчыты для аховы палатна дарогі ад снежных заносаў. У нізкіх ме-сяцах робіцца дрэнна і вядасцікі. У кожным канкрэтным выпадку, у залежнасці ад мясцовых умоў, вызначаюцца памер паласы, стуж-ка паабодна дарогі, якая распа-раджана дарожнае ўпраўленне № 848, складае больш бліў тек-тарый зямлі. Толькі адно ўпраў-ленне! А колькі іх на тэрыторыі раёна, вобласці, рэспублікі! Гэ-та шасэйных дарогі. А назімаць чыгуначныя. Там палосы адчу-жэння шчыт большыя. А хто там гаспадарыць? Вядома, работнікі шасэйных дарог і чыгунак, ды не толькі яны. Колькі тут спрытнок, дармадэлаў. Прадзееце па дарозе Брэст — Чарнаўчыцы,

паглядзіце, што там робіцца.

На ўскраіне вёскі Чарнаўчы-цы раскінулася вядлікая квітнею-чая сядзіба. Там чуюцца шма-галасе рыканне, роканне, кудка-канне. На сядзібе стаі сена, спір-ты збожжа. Шыльда на доваці вядлікім будынку гаворыць, што тут жыўе дарожны майстар Якім Якімавіч Севіноў. Асабіста гас-падарка ў Севіноўка квітнее. Есць карова, некалькі свіней і ін-шая жывёла, німад птушак.

З дзяржаўнай жыллі — дзве коней. Навошта іх тут трымаць? Бадай, для маскіроўкі, будаўнічыя ма-тэрыялы падвозіцца на аўтама-шынах.

Не трымаць коней, — значыць некалькі будзе трымаць вядлікай раскінулася вядлікай квітнею-чай сядзібы. Могуць быць непрыем-насці. Калі, як бачыце, па-трыбна. Гэта для іх (на паперы) сёння столькі аўса, імяно, са-дзіцца бульба і г. д. Прычым, у майстра ніякіх клопатаў, усё зро-біць рабона; пасевы, убоўрыць, прывазюць на сядзібу, у спірту складваюць, а потым і абмаюць.

Адаго з такіх рабонах, Міка-лай Яноўшчыца Трычэка, мы застаі за ўборкай аўса на полі адчування.

— Чый гэты аўс?

— А хто яго ведае, майстар загадаў — убоўра. Потым пера-важыў уражэнні на яго сядзібу.

— А ці патрэбна так многа аўса для двух коней?

— Начальству больш відаць, — чуюцца адказ.

А потым, пачакаўшы, дадаў:

— Бедныя коні. Калі б яны ма-лі гаварыць...

Тут усё ясна. Коні — шырпа.

Але вернемся да паласы адчу-жэння, якая ля дарогі Брэст — Ч

ПАЭТ РОДНАЙ ПРЫРОДЫ

Гродзенцы добра ведаюць прыгожыя, малюўчыя прыёманскія мяшчыны. Таму яны з вялікай цікавасцю ішлі на адкрыццё выстаўкі пейзажаў мастака Івана Васільевіча Пушкова.

На выстаўцы каля ста твораў. Гэта вынік працы мастака за апошнія дзесяць год. І. Пушкова піша таксама тэматычныя, бытавыя карціны.

І. ПУШКОВ. Раніца над Неманам.

Калі пейзажыст уключае прыроду Гродзеншчыны ў карціне або эцюда, ён укладае ў работу ўсё сваё майстэрства, пачуцці і думкі. І не дзіўна, што глядач убачыў на выстаўцы зямляны месціны па-новаму, па-асобліваму, уба-

чылі іх так, як бачыць іх сам мастак.

Вельмі спадабалася многім наведвальнікам выстаўкі карціна «Раніца над Неманам», ад якой паўявае свежасцю надходзячага дня. Звяртае на сабе увагу пейзаж «Воблачны дзень».

Фотарэпрадукцыя Г. БЫЛЕУСКАГА.

ПІНЧАНЕ ЛЮБЯЦЬ МАСТАЦТВА

У памяшканні Пінскага краязнаўчага музея адкрылася выстаўка твораў жывапісу і графікі брацкай мастацкай, якая падавала новымі работамі на тэмы геранічнага мінулага і сучаснасці, карцінамі аб роднай прыродзе.

Мастакі П. Данеля, М. Чураба, В. Чарнышоў, І. Ламакін і С. Рыжаныч прысвячаюць некаторыя свае карціны геранічным аб'ектам Брацкай крэпасці.

І. Фішэцкі, вядомы як майстар партрэта, на гэтай выстаўцы таксама паказаў работы ў гэтым жанры. Сярод іх партрэты «Качагар», «Алена Каспяровіч», «Рыгор Селігончык», «Валерыя і мужына атрымалася ў яго вобразы перадаваць будаўніцтва Бярозаўскай ДРЭС А. Каспяровіч і Р. Селігончыка. Вершы, што такія людзі з тэмамі выкананы перадаўсяўскія абавязальнасці на ўдарнай будоўлі сям'ёўкі, «Качагар» — гэта партрэт вялікага псіхалагічнага настрою.

В. Шыкін і Э. Кужко свае жывапісныя палотны прысвяцілі жыццю маладога пакалення нашых дзён. У карціне «Ля кастра» В. Шыкін адлюстравуе прыгожыя пінчаныя лягі, дудочныя гутаркі ля пінскага кастра на ўвазі Беларускай прыроды.

Э. Кужко ў работах «Выпусніца» і «Дзючынка» раскрыў душэўнае характэрнае савецкіх маладых людзей, іх нястрымную цікаўнасць і вялікую веру ў жыццё.

І. Рудчык умець падглядзець у прыродзе самае цікавае, звязанае з дзейнасцю і перажываннямі чалавека, і перадаць гэта ў пейзажах. Восем чаму работ мастака заўсёды цёпла сустракаюцца наведвальнікам. Пінчане знаёмыя з пейзажымі палотнамі І. Рудчыка — «Грыбное месца».

«Летам на лодцы», «Туманная раніца».

Шматгранным майстрам паказаў сябе П. Данеля. Выстаўленыя ім у Пінску карціны «Пад вечар», «Наваліца прайшла», «Кастрычнік» хваляюць прадзівай перадачай пары года, сапраўднай адухаленасцю.

Кравіды Брацшчыны («Рэчка лясная», «Украіна Браста»), створаныя мастаком Р. Кастусікам, гавораць пра тое, што іх аўтар добры знаўца і сапраўдны сабар прыроды. Хочаша толькі пажадаць, каб мастак менш звяртаў увагу на асобныя дэталі і больш смелым мажам перадаваў агульны настрой прыроды.

Аб гераніце савецкіх людзей, іх нядомнай волі і няўхільным імкненні перамагчы ворага ў барацьбе за вызваленне свайго Радзімы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў расказвае карціна «У тыле ворага» А. Кожына. Але нам здаецца, што мастак не вычарпаў сваіх магчымасцей і яшчэ мусіць вярнуцца да гэтай палатны, каб ярыў выявіць чалавечы характар, стварыць больш жывапісны каларыт і тым самым узмацніць аптымістычны настрой Радзімы.

Каласік сельгасарцеля імя Сявядлова Пінскага раёна тав. Баброўскі пасля прагляду выстаўкі напісаў у кніжку вядукаў: «Мяне да глыбіні душы ўхвалявала выстаўка мастакоў горада Браста. Асабліва хваляючыя ўражанне пакідаюць карціны аб Брацкай крэпасці. Вельмі добрыя пейзажы нашай роднай беларускай прыроды. Вялікае сардэчнае дзякуй вам, таварышы мастакі. Працуюць ў імя прыгожага!».

Лепш, бадай, не скажам. На Піншчыне сапраўды любяць мастацкія творы.

Ул. БАРАВІКОЎ.

БЕЛАРУСКІЯ СУВЕНІРЫ

Брыгадзір брыгады камуністычнай працы фарфоравога заводу Ала Бучыч.

Малады хлопеч-дудар... Прыгожыя дзвучаць ў задумлены слухачы яго чароўную песню...

Гэтыя фарфоравыя статуэткі створаны рукамі беларускіх дзядучат, якія працуюць на Мінскім фарфоравым заводзе. Калектыў заводу ХХІІ з'езд роднай партыі, Сярод ішч прадукцыі, якую выпускае завод, значную долю складаюць мастацкія вырабы, асабліва беларускія сувеніры.

Многія часу і стараннай працы патрабуюць яны. Пакуль кожная статуэтка набудзе прынычы для нас выглед, яна праходзіць праз восем розных складаных апераций.

Побач з вядомымі ўжо шырокаму пакупніку сувенірамі — статуэткамі «Прыпеўкі», «Гуслер», «Дзючынка з вяноком» — асвоенны новыя віды мастацкіх рэчаў. Гэта «Трыпціх», статуэтка «Зубор» у новым варыянце, «Поры года» і ішч.

Усе рэчы зроблены на ўзроўні беларускіх мастакоў і скульптараў.

На заводзе працуюць брыгады камуністычнай працы — мастацка-лаўныя і жывапісцы. Брыгада лаўны мастацкіх вырабаў штодзённа выконвае план на 110 працэнтаў. Усе члены брыгады вучацца на заочным аддзяленні інстытутаў, тэхнікумаў, вярнуцца ў школу, прымаюць актыўны ўдзел у грамадскай рабоце. Узнікае брыгады член КПСС, сакратар камсамольскай арганізацыі заводу Ала Бучыч. Яна займаецца заочна на трэцім курсе індустрыяльна-тэхнікума будматэрыялаў.

— Наша брыгада, — гаворыць яна, — абавязалася да адрарыцы ХХІІ з'езда партыі выканаць план дзевяці месяцаў дадатна.

На заводзе ўсяму фарфораванаму аддзяленню, у склад якога ўваходзіць брыгада Ала Бучыч, прысвоена званне аддзялення камуністычнай працы. За гэтыя ж ганаровае званне змагаецца і жывапісца-сарціроўшчыня аддзялення заводу.

З кожным днём прадукцыя Мінскага фарфоравога заводу набывае ўсё большую папулярнасць у рэспубліцы і далёка за яе межамі.

КАЛІ НЕ ДБАЮЦЬ АБ КУЛЬТУРЫ

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

Можна прывесці нямаля прыкладаў, калі работнікі культуры нашага раёна працуюць з цікавасцю, у іх рабоце ёсць ініцыятыва, добрая воля. Напрыклад, у Вальдэўскім клубе — энергічны ініцыятывым загадчык тав. Салдаў. Ён уласным сіламі добра і з густам упрыгожыў памяшканне нагляднай агітацыяй.

І ён многае яшчэ зрабіў бы, каб належным чынам добраўпарадкаваць клуб, але яму неабходна дапамога сельскага Савета. Паспрабаваў было загадчык клуба звярнуцца да старшын сельсавета тав. Санета з просьбай адпусціць сродкі, каб набыць паперу, алоўкі, фарбы, нарэшце, шалёўку для панелі, а тав. Салдаў яго ў штыкі: «Якая драбязь! Усё гэта можна набыць за ўласныя сродкі...»

Многа ў нас яшчэ клубаў, якія знаходзяцца ў непрастасаваных памяшканнях. Пра іх добраўпарадкаванне не клопоцца ні мясцовыя партыяны, арганізацыі, ні праўленні калгасаў і кіраванні сельсаветаў. Вольнем, да прыкладу, Ворнаўскі сельскі клуб у цэнтры калгаса імя Дзімітравы (старшыня праўлення тав. Жгіроў, сакратар партарганізацыі тав. Караткевіч). Памяшканне клуба да таго старо, стухлае, што туды небяспечна заходзіць. Як жа можна праводзіць у ім даклады,

глядзець фільмы? Не раз моладзь гаварыла: «Нам патрэбен клуб». Але праўленне арцелі не рэагуе на гэта.

У Калюдоўскім і Паштова-Глінскім клубах не праводзіцца сустрэчы з перадавікамі калгаснай вытворчасці, венары пытанняў і адказаў, канферэнцыі чытачоў. Чаму? Ды таму, што іх работай не цікавіцца дырэктар і партком саўгаса «Руднінскі» (дырэктар тав. Шахноў, сакратар парткома тав. Драздоў), а таксама Халюцкі сельскі Савет (старшыня тав. Ларчанка). Памяшканні не абсталяваны, дакі цяжка, пава не завозіцца. У дажджлівае надвор'е ў Калюдоўскім клубе на кнігі лясца вада.

У вёсцы Наркатушчына старшыня калгаса імя Сталіна К. Нікіцін кожнае лета аддае памяшканне клуба пад дзіцячыя яслі.

Праект Праграмы КПСС патрабуе ад нас, работнікаў культуры, мабілізацыі ўсіх сіл і зольнасцей на паліпашэнне культурна-асветнай работы. Справіцца з гэтай задачай мы не здолеем без шырокай і актыўнай дапамогі грамадскасці.

В. УШАЎ, загадчык Кармінскага раённага аддзела культуры.

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

— Вы не пазнаеце мяне? — спытаў ён. Хвалюванне сціснула яму горла.

— Не.

— Я быў тут зямой.

— Гэта вы? — яна нечакана ажывілася. — Я не пазнала вас. У вас ёсць якія-небудзь весткі? — яна ішла хутка праз сены, накіроўваючыся да дзвярэй кватэры. — Скажыце, у вас ёсць якія-небудзь весткі?

— Весткі ёсць.

«Як добра, што яна мяне не бачыць», — прамільгнула думка.

— Аб Кацярыне? — прашаў ён.

Ён зноў запярэўся ў невялікім памяшканні з акеанам на панэлях. Пад спакотным сонцам там гоілася дзень.

— Пра Кацярыну, — паўтарыў ён, — таксама.

— Дзе яна? — не цяперлася маці.

— У Варшаве.

Жанчына павяла. Яе вочы здаваліся яму цяпер цянька.

— У Варшаве ж немцы, — сказала маці Кацярына.

— Не, адна частка Варшавы ўжо свабодная, другая...

— Але Кацярына знаходзіцца ў гэтай другой?

— Так.

— І адкуль яна ніякіх вестак?

— Чаму ж... — ён нечакана змоўк. — Не, няма сувязі з тым бергам. Прынамсі, пакуль што.

— Гэта значыць, што вы нічога не ведаеце пра маю дачку?

— Неўзабаве даведаюся.

— Так, — жанчына паперла далонню скронь. — Так, трэба яшчэ чакаць. Увесь час чакаць.

— Хутка вызваліцца Варшава. Запанаваў маўчанне. Яго перапынула жанчына:

— Вы, здаецца, родам з Люблінскага?

— Так.

— Вы былі там?

— Я якраз прыехаў у Любліна. Таварышы даручылі мне наведаць вас.

— Навошта?

— Хочуць ведаць, як выглядаеце, ці не адчуваеце ў чым-небудзь нястачы.

Яна прыгледзлася да яго колькі хвілін і толькі цяпер прыкметыла на яго твары слязы стомленасці.

— Даўно вы знаёмы з Кацярынай?

— Даўно.

— Яна ніколі пра вас не расказвала.

— Вы мне казалі, калі я тут быў зямой, што апошні раз вы бачылі Кацярыну ў саракавым годзе ў Беластоку.

— Так.

— Я пазнаёміўся з ёю паазней.

— Пасля Беластоку?

— Пасля пачатку вайны.

— Што вы можце мне яшчэ расказаць пра маю дачку?

— Яго сэрца замерла. Ён адчуваў, што больш не вытрымае, што не можа больш хлусці. Салдат маўчаў.

— Што вы можце мне яшчэ расказаць пра маю дачку? — паўтарыла яна.

— Пакуль што нічога. Калі толькі яна з'явіцца, я перадам ёй ваш адрас.

— Чаму-вы?

— Яна не спускала з яго вачэй. Ён сядзеў нерухама, з цяжкасцю збіраючыся з думкамі.

— Чаму-вы?

— Гэта мой служэбны абавязак. Калі толькі з'явіцца...

— Але чаму-вы?

— Я вельмі добра ведаў Кацярыну.

— Яе ведае мноства людзей, але ніхто не прыязджаў сюды, толькі вы.

— Выявляюся.

— Ах, вось яно што... І шпэт там паўтарыла: — Выпадка!

— Яе твар раптам змарнеў. Яна спыла дэмані і глядзела на госьця з сумам.

— Скажыце ёй, што я тут і чакаю, — аднавіла яна размову.

— Вы маглі б паехаць да яе.

— Але калі? Адкуль я даведаюся?

— Так, — адказаў з роздумам салдат, — лепш за ўсё будзе, калі яна прыедзе да вас.

— Ён уздыхнуў з палёгкай. Ужо ведаў, што не будзе больш ніякіх нечаканасцей, небяспечных пытанняў. Гутарка спынілася. Мужчына адкрыў мяшчок і наўважана вышлінуў адтуль буханку.

— Я прысьв гэта, — сказаў ён шпэтам.

— Чаму?

— Прысьв гэта для вас.

— Навошта?

— Відаць, у вас не надта многа хлеба.

— Маём столькі, колькі нам трэба.

— Бачыў, — адказаў ён, — спрабуючы ўсімхінуцца.

— Што бачыў?

— Тады, зямой, — жэстам ён указваў на шаву, — бачыў, колькі вы мелі гэтага хлеба.

— Тады немцы былі яшчэ на нашай зямлі.

— Ведаю, вазьміце гэта, калі ласка.

— Не трэба.

— Калі ласка, барышце, ведаю, што прадасца.

— Не будзем пра гэта гаварыць, забарыце яго назад.

Салдат замоўк. Пасля сказаў:

— Вазьміце гэта для дзяцей.

— Не трэба. Ён усёго чапае. Ён вынавата ўсімхінуцца.

— Давядацца весткі назад.

— Адаіце каму-небудзь або з'ешце самі.

— Прабачце тады.

— Няхай вам будзе на здароўе, — яна ўстала. — Я павіна ўжо вяртацца да дзяцей.

Салдат адсунуў крэсла, абцягнуў гімнасцёрку.

— Бывае здаровы.

Ужо ў дзвярах паўчыў яе словы.

— Я веру, што калі толькі Кацярына з'явіцца, вы паведаміце мне.

— Абяню.

Хвіліну яна маўчала і раптам перайшла на ты.

— Прыедзьце з ёю сюды?

Салдат уздрыгнуў.

— «Яна ведае пра ўсё», — падумаў спалохана. — Яна ведае пра ўсё».

— Так, — сказаў ён. Раптам яму здалася, што ён сказаў за надта шха і таму не развёў яе сумненні. Сказаў галасіей: — Так, безумоўна.

Жанчына лёгка ўсімхінулася.

— Буду чакаць.

Салдат пакінуў дзіцячы дом. Ён ведаў, што ўжо ніколі не вернецца сюды ні з Кацярынай, ні без яе. «І навошта я сюды ехаў?» — задаваў ён сам сабе пытанні. — Што мяне сюды прывяло? Можна, гэтай жанчыне трэба было сказаць праўду? Кацярына ніколі сюды не вернецца. Яна засталася там, у нейкай беззамоўнай яме, выкапанай на Паньіку, побач са спаленым гета. Гэта ён здолеў усталяваць. Колькі разоў ён чуў, колькі разоў яго пераконавалі, столькі разоў ён пераконаваў інашчым, што самая горшая праўда лепшая за самую прыгожую хлусню. Чаму ж ён цяпер зрабіў інакш? Ці не таму, што праўда, якая дачыцца да пачуццяў, кіруецца іншымі, адметнымі законамі, выключнымі і надзвычайнымі? Але якая ж праўда не дачыцца пачуццяў? А можа, яму не хапіла адвагі, каб сказаць праўду жанчыне, дачку якой ён так кахаў?

Значыць, так. Кожнай інашч маці ён мог бы сказаць іверта, што не вярта сабе ашукваць, толькі гэтай адной-адзінай жанчыне ён не можа гэтага сказаць. «Хто ад мяне патрабуе гэтай адвагі? Такой адвагі? — раздумваў. — А адвага? Хіба яна нараджаецца па заказе? Я сам не магу вырашыць, ці ўзброіцца ёю, ці адмовіцца ад яе?»

«Яна будзе чакаць», — раздумваў, вярнуўшы ўсё расквіцця, аказалася, што і хлусці і на гэта ў мяне хапіла адвагі. Хлусці калі-ранішняй маці. Варшава здаецца і тады яна даведаецца, што яе дачка ўжо няма ў жывых многіх месяцаў. Але не ад мяне даведаецца яна пра гэта, не ад мяне».

За паваротам ён зноў убачыў агароджаня домік, які патанаў сярод кустоў і кветак. У ценю, у прыдчыненым акне паказалася нейкая постынь.

Ён накіраваўся да агароджаня будынка з шэрым рашчэнем. Яшчэ раз намянуў хлеб, бышчам жадаючы ўзбуніцца, што буханка, ад якой адмовілася кацярыніна маці, спачывае на дне мяшка.

У доміку, напоўненым пішнёй і халадом, знаходзіліся двое старыя. Калі ён спыніўся ля вяснічак, яны вышлі наустрач.

— Прабачце, — сказаў салдат. — Я не хацеў вас трывожыць. — Нічога, нічога. Вы тутэйшы? — спытала старая.

Плакат работы Л. Кроля «Будь напачаткам!»

— Не, Я з Польшчы. Наведваў дзіцячы дом.

— У вас там дзіця? — спыталі ва спытала старая.

— Не, Я наведваў там адну жанчыну.

У адка маўчанне. — сказаў салдат, — і падумаў, што мог бы гэтай жанчыне зрабіць прыемнасць.

— Вось яно што. Калі ласка, выйраіце.

— Прыгожыя ў вас кветкі.

— Можам вам даць крыху.

— Я хачу купіць.

— Мы з гэтага жыём. Калі вы хочаце іх забраць?

— Я?

— Калі вы хочаце занесці іх гэтай жанчыне?

— Не! Яе я хачу несці ёй кветкі, — салдат раптам спалохаўся думкі, што прышлося б яшчэ раз

— Мусіце. Мне пастаянна будзе патрэбныя кветкі.

— Увесь час? Для каго ж гэта?

— Хачу мець такі запас, ведаеце. Пакуль што не буду іх браць.

— Не разумею.

— Я хацела б мець кветкі на выпадак, калі вернецца Кацярына. Старая пераглынула і замоўкла. Загадчыца ж гаварыла далей:

— Мне хацелася б мець кветкі тады, калі тут з'явіцца мая дачка. Заплачу наперад, добра?

— Будзеце мець, — адказаў агароднік, не адрываючы позірку ад твару сваёй жонкі. — Вы можаце ўзяць іх кожнаму хвіліну.

— Не ведаю, калі гэта будзе, вось таму і хачу заплаціць.

— Навошта?

— Я ж глумачу вам. Заплачу, а вы захапаеце для мяне крыху кветак.

ХЛЕБ І КВЕТКІ

вярнуцца туды і зноў глядзець на твар кацярынінай маці.

— Я заняў, — сказаў агароднік. — Каму іх перадаць?